

1903.
márczius 14.

A MI LAPUNK

11-dik sz.
II. évfolyam.

MAGYARORSZÁG ÖSSZES IPAROSAINAK ÉRDEKEIT SZOLGÁLÓ HETI KÖZLÖNY
S IPARTESTÜLETEK HIVATALOS LAPJA.

Előfizetési ár: Egész évre . . 4 korona.	MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.	Előfizetési ár: Félévre . . . 2 korona.
Főelőszerkesztő: Babós Elek. — Társ-szerkesztők: Lábdy Antal és Könyig S. — Kiadja a szerkesztőség.		
Szerkesztőség: Szeged, Csekonics-utca 1., ahová a kéziratok küldendők.	Lap-bizottság: Regdon Sándor építész. Brauswetter Ottó órágyáros.	Pály Dániel vasöntőde és gépgyáros. Braun János hangszer-készítő.
Kiadóhivatal: Szeged, Kárász-utca 7-ik szám. (Braun János hangszerkészítő.) ahová a pénzek küldendők.		

HETI NAPTÁR.

1903. márczius 15-től 21-ig. (Az évnek 11. hete.)

Márczius 15.	Vasárnap:	Oculi
> 16.	Hétfő:	Heribert
> 17.	Kedd:	Gertrud
> 18.	Szerda:	Jer. Ciril
> 19.	Csütörtök:	József
> 20.	Péntek:	Jézus 5 sz. sebe
> 21.	Szombat:	Benedek.

Ipari szakiskoláinkról.

Kényes és nehéz kérdést bolygatunk meg, a midőn ipari szakiskoláink birálatába bocsátkozunk.

Kényes, mert az erősebb fél nem mi vagyunk: a szellemi erő a tuloldalón van. Ez pedig nagy sor, mert azzal a feketét is patyolatfehérré lehet varázsolni.

Nehéz, mert tárgyunkhoz semmi adat nem áll rendelkezésünkre, melyre támaszkodhatnánk e sorok irásánál s így a miket elmondandók vagyunk, azok birtokába közvetett uton jutotunk. De nehéz azért is, mert mi ezen intézményt oly közszükségletnek tartjuk, mely az elméletit a gyakorlatival párosítva, hivatva van a jövő művelt iparos nemzedék alapját megvetni. Felszólalásunk az intézmény ellen tehát nem irányul.

Bár hiányzanak adataink a tanári kar képessége és ügybuzgalmáról, s már ennél fogva is, de ismerve a magyar tanítói karnak az oktatás terén mindenütt nyilvánuló igazi ügyszeretetét és törekvését, kötelességünk bizalommal viseltetni irányukban és hisszük, hogy feladatuk magaslatán állanak, hogy hivatásukat a legjobb tudással és akarattal töltik be. Felszólalásunk tehát a *tanári kar ellen* nem irányulhat.

Sőt őszintén bevalljuk, még a baj forrását sem ismerjük, melyre az illetékes körök figyelmét ezuttal felhívni célunk.

Eltűnődve a jövő iparos nemzedékünket nevelő szakiskoláink tudományt osztogató voltáról, áthatva a jövő örömmel telt reményétől — a mi egyszerű látkörünk előtt két sötét pont domborodik ki.

Egyik a társadalmunk és államkormányzatunk áldozatkészségéből fentartott ipari szakiskolák évi fentartási költségeinek nagyságával szemben elért aránytalan csekély eredmény. másik azon szomorú tény, hogy a növendékeknek még azon csekély száma sem nyer hazánkban hivatásszerű alkalmazást, mely évenként kikerül az intézetekből.

Ez utóbbi körülmény, mely ugy ipari, mint nemzetgazdasági szempontból egyaránt káros, adta kezünkbe a tollat; e sajnos tény iránt nem lehet közömbös sem a kereskedelmi miniszter, sem a tanári kar, melyre ezen intézetek vezetése bízva van.

A mi szaklapunk rövid fenállásánál fogva, de azért sem tarthat igényt arra, hogy a szoros értelemben vett iparos körökön túl tudomást vegyenek létezéséről, mert azt munkától kérges tenyerű, szűkszavú, de annál nagyobb ügyszertetű gyakorlati emberek szerkesztik s így zokon sem vehetjük, hogy az igen tisztelt tanár urak sem vehettek tudomást létezéséről; sőt elismerjük, hogy érdemeket sem szereztünk arra, hogy legalább évi jelentésükkel megtisztelhetnék lapunkat, s így mi csak a szállongó hírekéből tudjuk azt, hogy ily intézeteink is vannak s hogy a végzett növendékek egy tekintélyes száma nem talál megfelelő alkalmazást hazánkban és vagy külföldre megy, vagy a mi még rosszabb, dijnok, vasuti altiszt, no meg pénzügyőr lesz belőle, s így azon nagy anyagi áldozatok, melyeket részben a szülők, részben pedig az állam rájuk fordított, kárba vesz.

Ha nagy ipartelepekben és gyárakban még a ténylegesnél is jobban szűkölködnénk, még akkor sem kereshetnők ebben a hibát; a növendékekben pedig tultermelés ezidő szerint még nincsen.

Hol hát a hiba? Ezt kutassák azon körök, melyekre a szakiskolák vezetése és felügyelete

bizva van. De semmi esetre sem szabad ezen állapotot az állam roppant nagy anyagi áldozatai árán tovább fentartani és összedugott kézzel tétlenül szemlélni. Mert ha igazán szívükön fekszik azon nagyfontosságú cél, melyet az intézetek szolgálni hivatvák, akkor nem elégedhetnek meg azzal, hogy az évi jelentések „vakulj magyar!“ módjára szépen megszerkesztessenek, hanem vezesse hazafiságuk és lelkiismeretük az évről-évre vizsgákon tulra: gondoskodjanak a növendékek hivatásszerű elhelyezéséről s ez által azon nagy anyagi befektetéseknek a hazai ipar javára leendő megmentéséről, a mikbe az intézetek fentartása és a növendékek kerülnek. Mert hát mi azt hisszük és ebben talán az intézetek vezetői is velünk egyetértenek, hogy ezen intézeteknek végcéljuk nem csak addig terjed, míg azokban a növendékek 3—4 évet jó vagy rossz sikerrel elvégeznek, hanem egész odáig, míg ezen növendékek a hazának művelt iparosaivá válnak s így azon áldozatok, melyek reájok fordítottak, hazánkra gyümölcsözővé lesznek.

Lehet a hiba társadalmunkban is, mely az ipari pályát lenézi, idegenkedik tőle s ezen ellenszenvét a szülő drága magzatjába már kis korában beleoltja s ilyen előzményekkel kerülnek ezek a szakiskolákba, melyek bevégeztével aztán első gondjuk az ipartól menekülni. De lehet a hiba a tananyagban, a növendékek megválasztásában is. Mert az mégis csak érthetetlen, hogy egy *szakiskolát végzett növendék* igényeit, vágyait ki képes elégiteni egy irnoki, vasuti altiszti, sőt még egy pénzügyőri állás is!

Csalásra csábítás!

Egy vidéki városból német nyelven irt levelet kaptunk, melyet magyar fordításban közlünk.

„Tisztelt szerkesztőség!

Minket németajku iparosokat rendszerint azzal vádolnak, hogy nem vagyunk magyarok, pedig de jó voína, ha édes közös hazánkat mindnyájan úgy szeretnénk, mint mi.

Nagyon szerettem volna magyarul megírni ezen levelet, de bár jól értem hazánk szép nyelvét, nem vagyok képes gondolataimat úgy összegezni, mint született anyanyelvemen. De hiszem, hogy a t. szerkesztőség soraimat így is szívesen fogja venni, mert bármily nyelven imádkozunk is, megérti azt Istenünk és bármi legyen is anyanyelvünk, hazánk mégis csak Magyarország: *est imádjuk, est szeretjük*, ezért szívesen odaadjuk vagyonunkat és életünket, és amikor egy közügyről van szó, senki sem kérdezheti, *hogy mily nyelven óhajtuk hazánkat boldogítani.*

Egy aussigi (Csehország) szappangyárostól — a kiről „A Mi Lapunk“ már megemlékezett — érkezett a mellékelt levél, melyet czimzettnek beleegyezésével bátorkodom beküldeni.

Feleslegesnek tartom a levél tartalmával közelebbről foglalkozni, mert tartalma nem egyéb *egy vakmerő, hazai iparunk ellen irányított merényletnél.*

Szemtelen idegen gyárosok igyekeznek *tisztességtelen utakon és fenyegetésekkel* iparosainkat nemcsak tönkre tenni, hanem még rabszolgáknak lealacsonyítani, megsemmisíteni.

A magyar ipart pártoló sajtó első helyen van hivatva az idegen gyárosok ily fajta garázdálkodásainak véget vetni, mert ellenkezőleg kevés idő múlva tisztességes iparosaink tönkre lesznek téve.

Azért tisztelettel kérem a tekintetes szerkesztőséget, jelen esetet becses lapjában alaposan tárgyalni, *az ezen fajta garázdálkodásokra a kormány figyelmét felhívni.*

Végül kérem a csatolt levél birtokosának nevét és lakhelyét meg nem említeni és az ezen ügy tárgyalását tartalmazó „A Mi Lapunk“ néhány példányát, terjesztés végett nekem megküldeni. Tisztelettel *B. J. ipart. elnök.*“

Igy szól a levél, melyből sok tanulságot merithetnének az iparos ügyek őrzőiként megválasztottak, a kiknek szent földadatuk sikra szállni a hazai ipar megvédése érdekében.

De áttérve a mellékelt szinte német levélre, felhívjuk kormányunknak az iparosok érdekében követendő jóindulatát ezen közleményre, melynek valóságáért utolsó betűig szavatolunk és kérjük: utasítsa a keresked. és iparkamarákat, hogy tudomást szerezzenek arról, hogy **menyire igyekeznek egyes külföldi gyárosok a magyarokat megcsalni és gyalázatos cselekedeteikhez még hatósági oltalmat is igénybe venni!**

A levél — mennyire azt helyesen lefordíthattuk — így hangzik:

„**Georg Schicht Aussig** a L. M. (hosszu czim.) T ur! (Elnémetesített helységnévvel, mint a hogy a postának magát a levelet is visszautasítania kellett volna. Szerk.)

Utóbbi időben gyáramban oly új szappanfőző gépeket állítottam fel, melyek a folyó szappant egyenest téglákba alakítják. Munkaképességem ez által tetemesen fokozódott és a szappan, mely ezen gépekből kikerül, igen szép külsejű és rendkívül jó minőségű.

Miután én e szerint az eddiginél jóval nagyobb mennyiségű szappant leszek képes elkészíthetni, mivel 3 munkás 10 óra alatt 15—20,000 kg. szappant képes szilárd táblákba alakítani. bátorkodom önhöz közeledni és önt tisztelettel meghívni (felkérni), hogy esetleges kész szappanszükségletét tőlem szíveskedjék beszerezni. **Ez által teljesülne azon óhajom, hogy nem volnék kénytelen haszontalan módon szappanáraimat lejobbszállítani, a mi mindenestre önnek is érdekében kell, hogy álljon.**

Kívánságára nagyon szívesen kész vagyok a szappant **önnek védjegyével** ellátottan szállítani. A szappant $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{8}$ kg. tégláscákban $\frac{40}{50}$, vagy 450, 225, illetőleg $112\frac{1}{2}$ grammos tégláscákban, $\frac{35}{60}$ vagy $\frac{37}{70}$ mm. tégláscákban szállítanám és küldök külön postán öntési mintát. (Ausfallmuster.)

Ajánlom önnek igen finom (hoch I-a) 27. sz. „szarvas” védjegyű és körülbelül 65/67% zsirsavtartalmu *takarékossági (Kern) szappanomat* előlmondott $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ és $\frac{1}{8}$ kgos vágásokban, nagyobb kötésnél és legalább is 5000 kilónak egyszerre hozatalánál 100 kilóként — nem 50 kilónál kisebb ládákban — hajóközlekedés mellett fuvardíjmentesen . . . (helység neve) 14 napon belül 2% pénztár engedmény vagy 4 havi váltó ellenében — 50 kor. 25 fillérért.

Amennyiben ön hajlandó ajánlatomat elfogadni, igen szívesen megkötném önrel azon megegyezést, hogy . . . (helység) és környéknek megoldozását önnek átengedném és önnek oda versenyt nem okoznék. Természetes, hogy vásárlásai az ottani szükségletnek arányában kell hogy legyenek. — Amennyiben ön ajánlatomat el nem fogadná, sajnálatomra kénytelen volnék, előjegyzett legolcsóbb áramat a többi kereskedőknek is megadni, mivel azon fogyasztási körre immár reflektálnom kell, a mit azonban az általam ajánlott értelemben könnyen applanálnék.

Várva szíves viszonzását és a mennyiben előnyösbnék vélné, velem személyesen értekezni, kérem engem meglátogatni. Kitűnő tisztelettel: *Georg Schicht, Kirchner, Gruschl.*

Eddig a levél, mely minden egyéb, mint tisztességes üzleti élelmesség, ez egyenes *biztatás a csalásra*, mely büntetendő cselekmény. Az ilyen czégtől magyar embernek vásárolnia nem szabad; a magyar háziasszonyok pedig álljanak össze, mutassák meg, hogy éfőle szemtelenkedőket nem támogatnak; mutassák meg, hogy a férjeik magyar földön keresett pénzével nem gazdagítanak egy olyan embert, a ki bűnre csábítja magyar polgártársainkat, mert ki tudja, hogy hányan kaptak éfőle kecsegtető és fenyegető levelet? Vegyenek példát magyarjaink egy német, *de magyar érzelmű polgártársunktól*, a ki kötelességét teljesítette, a midőn nem dobta oda magát áldozatként az osztrák hunczfutságának.

Kormányunknak szívesen bemutatjuk a levelet, vagy hitelesített alakban átengedjük ennek másolatát is, a mit azért jegyzünk meg, hogy legyenek meggyőződve olvasóink róla, *hogy minden betű igaz, a mit mi írni szoktunk.*

Felhívás.

Olvasóinkat felkérjük, hogy a mennyiben oly esetek jutnak tudomásukra, hogy közhivatalok kiírt szállításoknál a magyar ipart mellőzik, ezen eseteket *lehetőleg kimerítően* tudassák szerkesztőségünkkel. A beküldők nevei részünkről titokban tartatnak.

Szocziális napikérdések.

Ez a czime azon nagy, nyolczadretű 600 oldalas könyvnek, mely szerkesztőjéül *Gelléri Mór* dicséri.

Gelléri hervadhatlan érdemeket szerzett már évek hosszú sora óta lankadatlan, buzgó munkálkodásával az iparügyek terén; sok önálló műveivel gazdagította már a magyar iparirodalmat, sok kitűnő ötlettel és egyéniségének latba vetésével számtalanszor képviselte, lendítette és előbbre vitte a magyar iparosság javát; az előttünk fekvő mű azonban mintegy megkoronázza eddigi valamennyi nagybec-ű munkásságát.

Hogy mi mindent tartalmaz e vaskos mű, arról ennek bevezető része tanuskodik, mely *Láng Lajos* kereskedelemügyi miniszterhez van czimezve s így szól:

Miniszter ur!

Meltóztatott nekem megbizást adni arra nézve, hogy a munkanélküliség terén a Svájcban és Németországban fölmerült újabb jelenségeket tanulmányozzam és tapasztalataim eredményéről jelentést tegyek. Ugyanakkor a budapesti kereskedelmi és iparkamara megbizást adott arra, hogy a munkások érdekképviseletére terjeszsem ki figyelmemet, az országos ipar egyesület pedig a munkásjóléti intézményeket kötötte a lelkemre.

E három aktuális kérdéstről van szerencsém jelentésemet az alábbiakban előterjeszteni.

Nem tudományos értékű munkát akarok nyújtani. Én csak a *hasznos nyers anyagot* szedtem össze. Nem mellőzhettem tehát azt sem, a mit főleg a munkanélküliség tanulmányozására nézve előbbi dolgozataimban részben már közreadtam, de nem mellőzhetem azt sem, a mit más forrásokból sikerült közvetve vagy közvetlenül megszerezniem; mert ezt a kérdést egészben akartam itt föltárni, hogy annak fejlődését lehetőleg teljességében mutassam be, a sokféle tapogatózó kísérlet hibáival és sikertelenségeivel együtt.

És mert e szerény jelentés az érdeklődők és érdekelték szélesebb rétegeibe is el fog jutni, talán nem lesz felesleges már e helyen kijelenteni, hogy nem az volt czélom és feladatam, miképp a munkáskérdés nagy komplexumának teóriáiba mélyedjem bele, hanem kizárólag az, hogy annak egyes részleteit a gyakorlati téren a megoldáshoz közelebb segítsem.

Azt hiszem, hogy az anyag, a mit nyujtok, elég támpontot szolgáltat a tovább-építésre az általam felölelt mind a három részletkérdésre nézve s boldog volnék, ha a magyar intéző körök a föltárt nyomokon gyakorlati eredményeket tudnának elérni.

Budapesten, 1903. február 1.

Gelléri Mór.

A műnek ára 12 korona és megjelent Budapesten Singer és Wolfner kiadásában. —

Ha akadnak iparosaink között egyesek, kik áldozhatnak nagyobb összeget e műnek beszerzésére, úgy szíveskedjenek hozzánk fordulni, hogy együttes megrendelés útján ahoz jutányosabban juthassanak.

Az élőködő egyesületek ellen.

(Megjegyezzük már e helyen, hogy a zárjel közötti tételek szerkesztőségünk megjegyzései. E czikkre különben is a jövő számban még visszatérünk.)

A *debreczeni* kereskedelmi és iparkamara nem restellette a következő köriratot szétküldeni a kerületében levő ipartestületeknek:

„Az ipartestületek nagyváradai országos gyűlése az iparosok egyértelműen (?) megnyilatkozó közkívánsága folytán kimondotta, hogy az ipartestületi érdekek szorgosabb és mélyebb istápolása céljából megalakítja az „Ipartestületek Országos Szövetségét“, melynek alapszabályait a tagsági belépésre való fölhívás kapcsán, tudomásunk szerint, most küldi szét a központi bizottság.

A mikor a kamara e szövetségi szervezetet kerülete ipartestületeinek pártoló figyelmébe ajánlja, (elég sajnós!) nem látja feleslegesnek egyszersmind, hogy felhívja a t. testületek figyelmét a következőkre.

Ujabb időben a legkülönbözőbb s leghangzatosabb cím alatt annyiféle ipargyámolító szervezet létesült, (mint például az Ipartestületek orsz. szövetsége!) hogy azok között könnyen megtéved, a ki közelebből e hangzatos szervezeteket nem ismeri. Ezek a címzetes iparpártoló szövetkezetek csak arra valók, hogy az iparosok filléreiből élőködjenek s egyesek hiúságának és szereplési vágyának teret nyissanak. A magyar ipar olyan szegény, hogy nincs fölösleges garasa, melylyel a szédelő vállalkozásokat táplálja, a magyar ipar azt is nehezen képes megadni, a mi a saját önzetlen szerveinek fentartására szükösen szükséges. (Nagyon igaz! de hát miért akarja mégis felerőszakolni kerületének testületeire ezen „uj“ intézményt, mely minden létjogosultságot nélkülöz és felette drága táptézet?)

Ismeretesek a t. ipartestületek előtt is azok az erőszakos, botrányt hajhászó fellépések, melyek egy-egy ilyen ismeretlen iparboldogító társadalmi cég részéről elkövetettek, csak azért, hogy ama czégek vezetői szerepléshez és szóhoz jussanak s hogy az iparosok sajnósan meglevő sok sebeinek folytonos kiszinezésével s az iparügyekkel foglalkozó erkölcsi testületek demagóg legyalázásával maguknak jövedelmet csikarhassanak ki a nagy szavakkal félrevezetett iparosoktól. (Sajnos, léteznek ilyenek is, de ezek még távol sem ártanak iparosainknak annyit, mint ha a szóban lévő szövetséget a terv szerinti alakban

iparosainkra reá erőszakolják, mert ettől azután szabadulás nem létezik.)

A magyar iparosságnak az ipartestületeken kívül három felsőbb, összefoglaló szervezete van, u. m.: szűkebb területekre a kamarák, országos téren az Orsz. Iparegyesület és a most alakuló „Ipartestületek Országos Szövetsége“. (Mi csak az előbbi két intézményt ismerhetjük el oly szervezetül, melyre szükségünk van és tagadjuk, hogy utóbbira szükség volna!)

Meg lehetnek győződve iparosaink, hogy mindezen szervezeteket a legőszintébb jóakarát hatja át az iparügyek iránt s ők örülnének legjobban, ha minél több esetben sikerülne jó eredményt elérniök. A mi ezeknek az erkölcsi alapon álló szervezeteknek nem sikerül, ugyan remélhető-e, hogy azt e kétes létalapu iparszédelő csoportok üres lármája kivivja.

Abból az alkalomból tehát, hogy az iparosok közóhajára (???) létesül az Ipartestületek Országos Szövetsége, felkéri a kamara a kerület ipartestületeit, utasítsák el maguktól határozottan és nyilvánosan azokat a tolakodó és hizelgő törekvéseket, melyek önző célokból őket félre akarják vezetni (Tessék beigazolni, hogy pl. mi félrevezetni akarjuk iparosainkat és önzésből ellenezzük, de egyben azt is, hogy oda-fent nem-e önzés szerepel?) s tömörüljenek az új szervezetbe, mert a magyar iparososztály elhanyagolt érdekeit csak az erre hivatott tényezők egyetértő, egymásban megbízó, egymást támogató munkássága által lehet lassan-lassan orvosolni. (A belépett **három** tag közül egyike a debreczeni kamara!)

Eszmeccsere.

III.

(Folytatás.)

Ott van a másik példa: a *szabóipar*. Némi változattal ugyanaz a helyzet, mint a cipésziparban, bár az iparúzó száma már kevesebb, 21.761 önálló műhely és 35.645 alkalmazott, vagyis összesen 77.416 személy.

A készáruk, tehát ruhák behozatala azonban még nagyobb, mint a cipőkben, az utolsó öt év átlagában kereken 31.000.000 K. évenként.

Mennyire emelhetné a jobb szabóiparosok helyzetét — eltekintve itt is az ország nagy közgazdasági előnyétől — ha nagy konfekciós vállalataink lennének, melyek azt a munkaerőt lekötnek és értékesítenék!

Itt nem lehetnek gyárak, itt csak nagyipari vállalatokról lehet szó.

Amig azokat meg nem honosítjuk, hiába-való minden törekvés, a szabóipar tovább süllyed, behozatalunk a fogyasztás emelkedésével tovább fog emelkedni. Csakhogy még a lábbeli-iparnál meddő volt eddig minden törekvés, szövetkezeti alapon biztosítani a nagy termelést, pedig ennek volna mindenképp előny adandó, addig a

szabóiparban az iparfejlesztési irányzat ezen elve kezd már gyakorlatilag érvényesülni, oly egészséges alakulattal állunk szemben, mely hataimas tényezőnek ígérkezik a tömegtermelésre utalt hazai szabóipar egészséges átalakulási proceszusában.

Bármily kecsegtető legyen is, nem folytathatom a gyakorlati példákat, nagyon messze vezetne és azért abba kell hagynom, illetőleg vissza kell térnem a kérdés általános részeire, végeznem kell a gyáriparnak a kisiparra való hatásával. Csupán arra kívánnék itt még kiterjeszkedni, hogy a gyáripar fejlődésével — melyet nemcsak megakadályozni nem lehet, hanem ellenkezőleg, minden rendelkezésre álló eszközzel fejleszteniünk kell — új tér nyílik sok kisipari ág részére, félégyártmányokat szolgáltathatnak, vagy feldolgozásra nyerhetnek, segéd-eszközöket készíthetnek, melyek abban nagy fogyasztójukat nyerik, reátérhetnek és reá kell térniök a műiparra, arra a gazdag térre, melyen — ha a kisiparos mesterségében igazán mester — semmiféle gyáripar versenyétől nem kell tartania.

Visszatérve tehát az alapkérdésre, illetőleg a kérdés általános részeire, lássuk már most a kisipar fentartásának és lehető fejlesztésének legfőbb eszközeit.

Két részre osztom ezeket: a fenntartásra, tehát a jelen alakítására alkalmasokra és a fejlesztésre, vagyis a jövő előkészítésére szolgálókra.

Az első csoportban legerősebb eszköznek a *szövetkezést, a kereskedelem bevonását, a gépművelést elterjedését és a mesterek kellő kioktatását* tartom.

Szövetkezésben az erő. Ez a jelszó az iparra is a teljesebb mértékben áll és hogy e téren lehet igen szép eredményeket elérni, arra vannak már saját tapasztalataink is. Mindössze négy év óta foglalt tért a szövetkezeti eszme iparunkban is és bár előfordulnak itt is szerencsétlen alakulások, melyeket előre látni senkinek sem lehet, az eredmény mégis igen szép. Nem olyan minő a kereskedelemügyi miniszter urak nagy érdeklődése és áldozatkészsége, valamint a szövetkezeti központ elismerésre méltó buzgalma mellett várható volna, de nem is kicsinyelhető. Ismerve a magyar kisiparoság konzervatív szellemét és valóban sanyaru anyagi helyzetét, igen szép eredménynek kell elismernünk, hogy már 10.000-nél több azon kisiparosaink száma, kik 130 önálló ipari szövetkezetben tömörültek, 1.649.180 K. saját üzletrész-tőkét jegyezve, melyhez az állam egymaga 698.327 korona segélylyel járult. Ezenkívül még mintegy 5000 kisiparos van nem tisztán ipari jellegű szövetkezetekben. Ha ezeket figyelmen kívül is hagyjuk és csak azt vesszük figyelembe, hogy az említett 10.000 kisiparosnak ma már 6.026.000 korona tőkéje, illetve hitele áll rendelkezésére, oly eredményt kell konstatálnunk, mely a legnagyobb megnyugvást keltheti ebben az irányban.

Ne feledjük, hogy a tőke, illetve hitel, egyike a termelés legfontosabb tényezőinek és ha kisiparunknak, mely tőkében egészen szegény, rendes hitellel pedig még rendszerint a legmagasabb kamat ellenében sem bír, ezt a tényezőt a szövetkezetek nyújtják, máris oly hathatós eszköz felett rendelkeznek, melynek okszerű felhasználása — az egyéb feltételek megszerzése esetén — boldogulásukat többé-kevésbé biztosítja.

Csak hogy a szövetkezés terén nem szabad megállanunk a hitel és nyersanyag-beszerző szövetkezeteknél, folytatnunk kell a legalább is éppen olyan fontos termelő — és ott, a hol ez szükséges, a hol maga a kereskedelem nem jó segítségére — betetőzni az értékesítő, vagyis raktárszövetkezetekkel.

A termelő-szövetkezetek terén is vannak már igen szép példáink, és pedig úgy a székesfővárosban, mint a vidéken. Ott van az asztalos ipartestület példája Budapesten, ott a szabóiparosoké ugyanitt, ott a temesvári, komáromi és más ily szövetkezetek, mind biztató jelek. A szövetkezetről szólva, érintenem kell, bár futólag a kereskedelmet is. És itt mindenekelőtt tartozom a megdönthetetlen igazságnak azzal a kijelentéssel, hogy az iparfejlesztés erős alapja csak a kereskedelem lehet.

(Folyt. köv.)

A kivándorlás meggátlása.

A kereskedelemügyi miniszter az összes postákhoz az alábbi rendeletet intézte:

„Ausztriából, Németországból és egyéb külföldről nyitott borítékban vagy keresztszalag alatt, szóval mint nyomtatvány érkező, kivándorlásra csábító hirdetményeket a királyi postahivatalok soha ne kézbesítsék, se ne továbbítsák, hanem azokat kitiltott sajtótermék módjára kezeljék. Hasonlóképp járjanak el a hajózási és egyáltalában utazási hirdetményekkel is, ha azokban a kivándorlásról szó nincs is, de a kivándorlást előmozdító nyomtatványok avagy ugynevezett ismertető czédulák hozzájuk mellékelve vannak.

Mint hogy a kivándorlottak nem ritkán, mielőtt hajóra szállanak, a külföldi kikötőkből utleveleiket rokonaiknak vagy ismerőseiknek újból való használat végett visszaküldik; a postahivatalok oly közönséges és főképen ajánlott leveleket, melyekről feladóhely (Hamburg, Bréma vagy egyéb kikötőváros) alatt, vagy a címzett viszonyai s eféle után következtetni lehet, hogy ily uti leveleket tartalmaznak, rendszeren és felbontatlanul kézbesítsék ugyan, de egyuttal hivatkozva az 1890-ik évi 64.981. sz. belügyminiszteri rendeletre, a címzett nevét, a levél feladó helyét és a kézbesítés napját azonnal a fősolgabíróval, illetve a polgármesterrel közöljék.

Az így kézrekerített levelek darabszámáról

havonként az előttes igazgatóságnak jelentést tegyenek, mely ezeket az adatokat összegezve, a kereskedelemügyi miniszter tudomására hozza. Ily jelentés elmarad, ha valamely hivatal, azaz posta- és távirdakerületben ily levél elő nem fordult.

Hasonló eljárás alá esnek azok a levelek és pénzeslevelek is, melyek feladási helyük, alakjuk, tömeges érkezésük után ítélve, kívándorlási hirdetményeket tartalmazni látszanak.

Állami jutalmak.

Már említettük, hogy a kereskedelmi miniszter évenként bizonyos számú jutalmat ad oly ipari munkásoknak, kik hosszú és hűséges szolgálattal és ezzel párosult egyéb kiváló jó tulajdonságokkal erre érdemeket szereztek. E jutalmakból 5—7 esik a vidéki kereskedelmi és iparkamarák területeire.

A kitüntetett munkások mindegyike 100 koronát és a jutalmazás indokait tartalmazó elismerő okmányt kap.

A kitüntetésre való javaslatétel és a jutalmak kiosztása a kamara főadatát képezvén, fölkéri a szegedi kamara a kerület munkaadóit, úgy a gyárosokat, mint a kisiparosokat, hogy közöljék vele azon munkásaik névsorát, — az azokra vonatkozó és a jutalomra való érdemességét bizonyító adatok kíséretében — kiket a jutalmazásra érdemeseknek tartanak.

A kitüntetésre való igény előfeltételei a következők:

1. Magyar állampolgárság.

2. Tényleges ipari munkában való állandó alkalmaztatás (kapus, kocsis, gyári irodaszolga és ily szolgálatot teljesítők a jutalomra igényt nem tarthatnak).

3. Legalább 15 évi megszakítás nélküli működés az ipari munka kerelében, (tanonczévek beszámíthatók, évadhoz kötött ipari munkában alkalmazottaknál a teljesen betöltött évadok teljes évekként egyenértékűeknek tekintetnek.)

4. A rendes munkabér vagy munkakereset évi összege, a bejelentés évében 2000 koronát meg nem haladhat.

Mindezen feltételek hiteles okiratokkal, esetleg munkakönyvvel vagy annak hiteles másolatával bizonyítandók.

* * *

A kellően fölszerelt ajánlatok a kereskedelmi és iparkamarákhoz küldendők be.

Lehetőleg mindig csak magyar anyagokat használjunk ipar-czikkeink előállításához.

Magyar csak magyart pártoljon.

Budapesti munkaközvetítő intézet üléséből.

A munkaközvetítő intézet választmánya dr. Radocza János elnöklete alatt f. hó 9-én tárgyalta a kereskedelmi miniszter által tervezett vidéki munkaközvetítő intézetek szervezeti szabályzatát, melyet a végrehajtó-bizottság elfogadásra ajánlott. A szervezett munkásokat képviselő választmányi tagok azonban a szervezeti szabályzat többrendbeli határozatainak módosítását kívánták.

Az indítványok következők voltak:

1. hogy a vidéki közvetítő intézetek ne az állam, a város és az abban székelő kereskedelmi és iparkamara által szerveztessenek, hanem vagy egyedül az állam vagy a város által.

Ez indítvány nem fogadtatott el.

2. hogy a közvetítés ugyan a szabad egyezkedés alapján történjék, azon megszorítással azonban, hogy minden egyes ipari szakmára nézve a megállapítandó minimális munkabéren alul az intézetek munkásokat ne közvetítsenek. Ezen indítvány mellett érvül felhozott, hogy ezen megszorítás nem ellenkezik az ipartörvény ama rendelkezésével, mely a munkabér iránt való megegyezést, egészen az egyezkedő felek tetszésére bizza; felemlítettett továbbá, hogy csak egyenlő erejű felek egyezkedhetnek szabadon; e körülmény azonban a munkaviszony megkötésénél fenn nem forog, mert egy gyenge féllel szemben az erősebb áll és a nyomasztó helyzet kényszere rendszerint csalókévá teszi a munkásra nézve a szabad egyezkedést. A helyes szociálpolitikának tehát föltétlen kötelessége megakadályozni a gyengébb fél kényszerhelyzetének kihasználását.

A választmány ez álláspontot elfogadta és nagy többséggel hozzájárult az indítványhoz.

3. hogy a választmány 10 tagja ne 2 pártatlan, 4 munkaadó és 4 munkás tagból álljon, hanem csupán 5 munkaadó és 5 munkástagból, továbbá, hogy a munkástagok ne a kerületi betegsegélyző-pénztár által küldessenek ki, hanem közvetlenül a munkások által a békéltető-bizottság munkás tagjaira nézve az ipartörvényben előírt módon választassanak.

Az indítvány első részét a választmány elvetette, mert valónak el nem fogadhatta azon vádat, hogy a pártatlan tagok ne lennének pártatlanok, minek világos tanuljelét adták, midőn a munkástagoknak a szakszervezeti munkások köréből való szaporítását melegen ajánlották; az indítvány második részét azonban, azaz, hogy a munkástagok a békéltető bizottsági tagok módjára választassanak, elfogadta.

4. hogy a választmányi tagok munkástagjai nem 4 évre, két évenkénti kisorsolás mellett, hanem évenként választassanak. Ezen indítványt a választmány elfogadta.

5. hogy a munkások ne tétessenek felelőssé

azért, ha az ajánló-lap az intézetnek meg nem küldetik és

6. hogy a sztrájkok alkalmával való közvetítésre vonatkozó határozat oda módosíttassék, hogy sztrájk alkalmával az intézet ne közvetítsen, végre

7. hogy azon munkaadókhöz, kik nem szokták fizetni a segédjeiket, munkások ne közvetítenek, mely indítványok szintén elfogadtattak.

Kereskedelmi és iparkamarák.

A székely iparkamara közgyűlése.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara február 27-en érdekes gyűlést tartott *Tauszik B. Hugó* kir. tanácsos elnöke alatt.

Elnöki közlések során bejelentetett, hogy a kereskedelemügyi miniszter *Csernáth Sándor* marosvásárhelyi szijgyártónak, *Kendoff István* magyarosi géplakatosnak, *Kassai, Szakáts, Tamás* és *Késmárky* székelyudvarhelyi timár-iparosoknak, a kézdivásárhelyi Erzsébet árvaleány nevelőintézetnek a székely-ipar fejlesztése céljából pénz-és gépsegélyt adományozott; *Sólyom* (Schwartz) Gyula szászrégeni lakosnak pedig átengedte a marosvásárhelyi cipőtalp-szeggyar gépeit, hogy faszeg-gyárat állítson a kamara területén.

A tárgysorozat rendén egy korábbi felterjesztésre vonatkozó keresk. miniszteri leirat alapján foglalkozott a kamara ismételen is egy *munkaközvetítő intézet* eszméjével, mely a székelységnek minden munkáról való közvetítésével az Oláhországból hazajövetelt segitene elő, egyben míg itthon munka-alkalmakat teremthet, a haza más részeiben állandó munkaszerzés által mentené a székelységet attól, hogy ez bármi munkáért Oláhországba menjen. E kérdést tehát a kamara a nemzeti misszió szempontjából itéli és látná el, a miniszter azonban a budapesti munkaközvetítő mintáját tartaná szem előtt, a minek itt szüksége nincs, mivel különösen ipari téren általános pangás van. Ragaszkodik ezért a kamara korábbi javaslatához, melyben a munkaközvetítést a kamara-kerület összes munkásaira, az ipari pályákra nevelendő székelyifjakra is kiterjesztené s állami támogatással vezetni kérte, a *székely munkások helyes irányítását itt, a keleti határrészen nemzeti érdeknek tartván.*

Köszönettel vette tudomásul a közgyűlés, hogy a kereskedelemügyi miniszter a *marosvásárhelyi cipész iparosok* számára egymás után két *szabászati tanfolyamot* rendeztetett, minek igen nagy haszna már is tapasztalható, jövőre nézve pedig a verseny szempontjából éppen nagy jelentősége van; köszönettel vette azt is, hogy a parajdvidéki gyapjuszövő ipar támogatására *Gáspár Domonkos* ottani lakosnak államsegély adatott, célul tűzvéni ki a gyapju értékesítés mellett a nép hasznos foglalkoztatását, a gyár-

tott cikkek piaczképessé tételét. Igen jó hatást tett azon bejelentés is, hogy a kereskedelemügyi miniszter 4, egyenként 100 koronás jutalomdíjat engedélyezett a kamara kerület kitaró és kiváló szorgalmat, valamint ügybuzgalmat tanusító ipari munkásai számára. Ezt a jutalmat minden évben újév táján adják ki.

Feliratot intéz a kamara a kereskedelemügyi kormányhoz, a honvédségi és közöshadseregbeli *bakancsszükséglet* kisiparosokkal, különösen a szövetségbe tömörült kisiparosokkal készíttetése, valamint a *székelyföldi timár-iparosok* felegesítése és ezen iparág versenyképessé tétele tárgyában.

A titkár bejelentette, hogy a debreczeni és aradi karácsonyi székelybazárok sikerén felbuzdulva, a marostordamegyei iparfejlesztő bizottság *háziipari cikkeket küld* egy pár alföldi város országos vásárára, s ha a kísérlet sikerül, állandó piacokat biztosít a székely háziiparnak; kapcsolatosan támogatandónak mondotta a kamara a *háziipari raktárszövetkezet* eszméjét.

Örvendetes tudomásul szolgált, hogy a kereskedelemügyi miniszter Maros-Vásárhelyt egy *lakatos-ipari közműhelyt* hajlandó létesíteni és a többi iparágakra is fokozatosan berendezni s mivel e tárgyban már az érdekelt iparosokkal, valamint a megyei iparfejlesztő bizottsággal is megegyezésre jutott, e tárgyban a további lépéseket is megteszi.

Tárgyalta a marosvásárhelyi Székely Társaság megkeresése alapján egy *székelyföldi kereskedelmi iskola* létesítésének eszméjét, illetve felújítja e tárgyban folytatott tárgyalásait az összes érdekelt tényezők közrevonásával.

A gyergyó-ditrói szegény székely leányok számára az ottani székely-társaság által alapított *varró és kötő tanműhelyt* állami támogatásra ajánlotta.

Ipartestületi ügyek.

A *lőcsei ipartestület* folyó hó 1-én tartotta meg rendes évi közgyűlését *Trieber János* közszeretnek örvendő elnöke vezetése mellett.

A közgyűlésből érdemesnek tartunk némely tanulságos részt kivonatossan közölni.

Trieber János elnök jelentésében jellemzi az ipartestület bel- és küléletére vonatkozó viszonyokat és sajnálattal konstatálja azon körülményt, miszerint az iparosok a szakcsoportokba való összeolvadás szükségességét mind ez ideig nem tudják belátni. Rámutat ez alkalommal egyes ipartestületekre, a hol a tagok már szakcsoportokká alakultak és a hol ezen intézmény áldásos volta minden vonalon kiemelkedik. Ajánlja tehát a mielőbbi csoportosulást, mert csak egyöntetű erővel lehet a kisiparosságot a végelpusztulástól megmenteni.

Reisz Th. József ipt. tag a kisiparos nyomorúságos helyzetének indokául felemlíti a

szabad ipar tulterjeszkedését és az ezt megátolni hivatott törvények silányságát és hivatkozik arra is, hogy a tanoncok és segédek ügye mai napig sincs kellőleg szabályozva, a mennyiben tanoncokul legtöbb esetben oly műveletlen ifjak vétetnek föl, a kikből még idővel sem lehet tisztességes iparost nevelni.

Ipt. elnök közbeszólónak nézetét némi tekintetben szintén magáévá teszi, megemlíti azonban, hogy az iparosok nyomasztó helyzete nem a törvény rendelkezéseiben, hanem főképp és kizárólag abban keresendő, hogy iparosaink nagyobb része alacsonyabb műveltségi fokón állva, a hozzájuk szegődött amagy is műveletlen tanoncokat kellőleg oktatni nem tudják. Az ilyen tanoncokból természetesen sem jó segéd, de annál kevésbé az ipari és társadalmi életnek megfelelő mester sem válhat és a kik aztán az egymásközi összetartozandóságot felismerni képtelenek. Ajánlja tehát még egyszer a szakcsoportosulást, mert ez az egyedüli eszköz a kisiparos jobb létének elérése és megteremtéséhez. Elnök jelentését a közgyűlés tudomásul veszi.

Ezután a múlt évi zárószámadásokat tárgyalta le a közgyűlés, melyet a következő főösszegekben egyhangulag megállapított, illetve elfogadott:

A múlt év összes bevétele az előző évi 848 korona 70 fillér tármaradvánnyal együtt volt 1976 kor. 35 fill. Összes kiadása pedig 1080 kor. 41 fill. Tármaradvány 895 kor. 94 fill.

A folyó évi költségelirányzat főösszegei a következők: Bevételek a 895 kor. 94 fill. tármaradvánnyal együtt 3722 korona 86 fillér. Kiadások 560 kor. 20 fill. Tármaradvány 3162 kor. 66 fill. A testület tiszta vagyona 2984 kor. 34 fill.

Egyéb belügyek elintézése után ipartestületi elnök és az előjárósági tagok alapszabályszerűleg állásukról leköszönvén, következik azoknak újbóli megválasztása: Ipart. elnökévé egyhangulag újból *Trieber* János választatván meg. *Rendes tagokul* megválasztattak: Fröhlich András, Schmitt Imre, Bisz András, Simkó Vilmos, Schréter Géza, Kopanicsák Ödön, Klein Sándor, Rombauer Károly, Pauliny Károly, Értékes Gyula, Schwartz József, Malcz Ede. *Póttagok lettek*: Teitelbaum Simon, Chaluppecky Ferencz, Schwartz Ármin, Schmitt Gyula hentes, Szacher József, Reisz Th. József. *Számvizsgálókul* megválasztattak: Tilkovszky Gyula, Schréter Jenő, Vavrina József. *A betegsegélyző pénztár* felügyelőbizottságába kijelöltettek: Malcz Ede, Kopanicsák Ödön, Klein Sándor. *A betegsegélyző pénztár* 10 kiküldöttjei gyanánk megválasztattak: Bisz András, Teitelbaum Simon, Fröhlich Andr., Chaluppecky Ferencz, Schréter Géza, Lieskó János, Braun Kálmán, Reisz Th. József Schwartz Ármin, Jarabek Mihály.

Tilkovszky István iparhatósági biztosnak az

ipartestület érdekében kifejtett tevékenységeért, valamint *Trieber* János elnök buzgó tevékenysége és fáradozásai elismerése jeléül és *Értékes* Gyula pénztárnoknak jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott. Ezek után a tárgysorozat ki lévén merítve, elnök bezárja a gyűlést.

A *szilágysomlyói ipartestület*, melynek vezetése, úgy látszik, most erélyes kezekre van bízva, e hó 22-én tartja meg Szabó György elnökleite alatt évi rendes közgyűlését, melynek napirendjére ki van tűzve:

1. Az előjáróság jelentése az 1902. évi működésről. 2. Az évi számadások és mérleg bemutatása. 3. Az 1903. évi költségvetés megállapítása. 4. Előterjesztés a testület alapszabályainak módosítása tárgyában. 5. Előterjesztés a behajthatatlan hátralékok törlése tárgyában. 6. Előterjesztés egy testületi zászló beszerzése tárgyában. 7. Előterjesztés a szövetségi részvények jegyzése tárgyában. 8. Lengyel Ferencz alelnök lemondása és ennek következtében alelnök választás. 9. Számvevők választása. 10. Az előjáróság egyharmadának kisorsolása és újak választása. 11. Esetleges indítványok 48 órai előleges bejelentéssel.

Az előjáróság terjedelmes jelentését, sajnálatunkra csak kivonatosan közölhetjük:

„Mint a szilágysomlyói iparos osztály közönyének megszűnése folytán előállott múlt évi viharos közgyűlésnek eredményként, részben megválasztott előjáróságnak és tisztikarnak, első ízben van szerencsénk s alkalmunk egy évi, illetve 8 havi működésünkről beszámolandó, önk előtt megjelenni s ténykedésünk felett jogos és igazságos bírálatukat kikérni. Belátjuk, hogy mint nagyobbára új emberek, fogytékos tapasztalattal léptünk ki a porondra; de meg volt bennünk a jó akarat s az ügy iránti lelkesedés arra nézve, hogy nemcsak a kor rohamosan emelkedő követelményeinek, de minden erőnk és legjobb tudásunk szerint megfeleljünk s elegend tegyünk. elvállalt terhes kötelességeinknek.

Megfeszített erővel fogtunk munkához, hogy testületünk utóbbi időkben talán meg is érdemelt „holt” jelzője helyett nem mi, de arra illetékesek mondhassák: „Ipartestületünk nem volt, hanem lesz!”

Lesz, ha megkezdett munkánkat az erők egyesítése folytán, a köz javára fordítjuk. Lesz, ha Szilágysomlyói iparosai kitartanak a munka asztalánál s dolgoznak úgy, mint dolgozniok kell egy művelt iparos osztálynak a közjóért is.

Meghalt a régi czéhrendszer, s naponként apadnak annak volt tagjai és személyes ismerősei. De megszületett helyette 1884. évi XVII. t.-cikkben a modern czéh, az ipartestület intézménye, melylyel autonóm jogainkba visszahehelyeztettünk.

14 évvel ezelőtt alakult meg ipartestületünk s a vérmesen reménykedők nagyon csalódtak,

Hátralékos előfizetőinket kérjük, a részükre beküldött

mert az ipartestületi intézmény összevonta ugyan az eddig szétforgácsoltan tétlenkedő érdeklődőket; de az egyesített erőt nem az iparos osztály s ezzel kapcsolatban városunk iparügyi viszonyaink a kor igényeinek megfelelő iránybani fejlesztésére használta fel; hanem kivált az utóbbi 10 év testületi életünkben a tétlenség és tehetetlenség kínos vergődésében telt el, melylyel még a testületi intézmény barátai és pártolói is reményt veszítve, magára a testületi intézmény rovására irták e sikertelenséget.

S mit gondoljunk azokról, kik az ipartestületet, mint az újabb kor intézményét, mint kényszerársulatot, nem jó szemmel nézték s működése iránt ellenszenvvel viseltettek.

És az ipartestület fegyvere mi lenne más az ily bizalmatlankodókkal szemben, mint a szakadatlan munka és az eredményre való hivatkozás.

Sajnos azonban, hogy éppen ez, melylyel a bizalmatlankodókat és kétkedőket az ügynek megnyerni lehetett volna, az utóbbi 10 év vezetőinek csekély ügyszeretete, lelkesedése és munkakedvhiánya szaporította a kétkedők táborát, kikben aztán megérlelődött és ott lappangot mindég az ipartestület iránti gyűlölség és minduntalan kifejezést adtak annak, „hogy az ipartestületi intézmény nem ér semmit, az egy újabb adózási czim arra, hogy az iparosok adóval jobban meg legyenek terhelve.“

Nem úgy tisztelt közgyűlés! Nem az ipartestületi intézmény maga a rossz, hanem rosszak voltak azok, kik életet önteni nem tudtak abba és kik azt visszaféjldni engedték. Nincs itt már habozásnak helye, ütött már 12-ik órája annak, hogy végre városunk iparos osztálya a maga meztelen valóságában lássa ezen testületi intézménynek anyagi és erkölcsi skáláját.“

A testület költségelirányzatának főösszegei következők:

Bevételei a 60 kor. 95 fill. tármaradvány-nyal együtt 1281 kor. 35 fill. Kiadásai 649 kor. 01 fill. Tármaradvány 499 kor. 26 fill.

Folyó évre előirányoztatott: Bevételek a 632 kor. 34 fill. készpénzáthozattal 1873 kor. 44 fillér. Kiadások 495 korona. Tármaradvány 1378 kor. 44 fill.

Levél.

Balázsfalva, 1903. márcz. 5.

Tekintetes szerkesztő ur!

A „Balázsfalva és Vidéke Ipari és Gazdasági hitelszövetkezet mint az országos központi hitelszövetkezet tagja“ f. é. márczius 1-én tartotta meg alakuló közgyűlését, melyen jelen volt dr. Horvát János az Országos Központi Hitelszövetkezet ipari osztályfőnöke, Gámán József a kolozsvári kamara titkára, a hatóság részéről dr. Tokos tb. főszolgabíró. A jegyzett tagok közül jelenvolt 86.

A gyűlést Lukács József megnyitván, a kamarai titkár beszéde után dr. Horváth tartotta meg előadását, mely után a központba belépés és az alapszabály, úgy szólva, vita nélkül elfogadtatott. A szövetkezet székhelye Balázsfalva és hatásköre kiterjed a következő községekre: Balázsfalva, Karácsonyfalva, B.-Kocsárd, Magyar Péterfalva, Szancsal, Hosszu-Aszó, Monora, Vera, Nagy-Cserged, Csufud és Tur.

A szövetkezet a következőkép alakult meg egyhangú választás útján:

A központ részéről: elnök-ügyvezető Bedő József adótárnok, felügyelő bizottsági elnök dr. Tokos Géza t. főszolgabíró; továbbá igazgatók: Lukács József helyettes-elnök, Gans József, Ungár Gyula, Schneider János, Halász József, Botéj Tirion; felügyelő-bizottság: Schuller Frigyes, Winkler Mihály, Nemes Gábor, Domsa János; ezenkívül még megválasztatott 20 bíráló bizottsági tag és pedig: 16 helybeli és 4 vidéki.

A szövetkezeti tagok száma a megalakulás napján 113 tag, 161 ötven koronás üzletrésszel.

Megemlítésre méltó, hogy a gyűlés alatt egy czipésztanoncz egy levelet adott át dr. Horváthnak, ki azt el sem olvasva, átadta Lukács Józsefnek; e levélnek, melyet helybeli román iparosok: névszerint Gruicza nyomdász-segéd és Unison téglavető tulajdonos, minden keltezés avagy zárszó nélkül irtak; tartalma a következő:

„Nagyságos dr. Horváth János orsz. közp. hitelszöv. ipari osztály főnök urnak, jelenleg Balázsfalván.

Alólirottak tisztelettel kérjük a tekintetes közgyűlésnek tudomására juttatni, hogy szigorubb megfontolás után az aláirt részvényekről lemondunk. Méltóztassék tehát a részvényesek sorából kitörölni. Mivel, hogy Lukács József ur több részvény aláírójának ezt kereken megtagadta, utalva őket a közgyűléshez, kénytelenek vagyunk Nagyságodhoz fordulni e kéréssel.“ Ezután következik 16 aláírás.

A levél természetesen nem tárgyalatott, hanem nagy derűtséget keltett, mert nem tudták, hogy mit cselekesznek; ugyis van, mert az aláírók közül már több kijelentette, hogy nem tudta, mit irt alá.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy az illetők önkénynt irták alá az alapszabályt és a közgyűlést megelőző vasárnapon a főszolgabíró jelenlétében Lukács József felolvasást tartott a szövetkezet céljáról, mit akkor mindenki, köztük ezek is, helyesléssel fogadták. De már a közgyűlés egybehívásakor kezdtek a románok mozogni; a papok, és a helybeli román bank emberei mozgatták őket és ez csupa kenyérféltésből és tudatlanságból történt.

Most azonban belenyugodtak, mert a szövetkezet már megalakult és április 1-én megkezdí működését. Sehol sem oly szükséges ezen intézmény, mint itt, mert itt úgy az iparos, mint a gazda görnyed a nyomor és teher alatt.

postatakarékpénztári lapon fizetéseiket teljesíteni.

Bizony nagy kitartással és sok akadályal kellett megküzdeni Lukácsnak, míg ez létre jött. Vajha a sok fáradság mihamarább meghozná gyümölcsét. K—k.

Makó, 1903. márcz. 12.

Április 15-én tartja a makói ipartestület évi közgyűlését.

Az ipartestület évi közgyűlései rendszeren igen zajosak szoktak lenni, de — sajnos — az ily zajosságnál nem az iparügyek előmozdítása körül egymást tulversenyző tevékenykedés az oka, hanem megnyilatkozása a pártszenvédélynek, mely nem átálja azok működését sem feláldozni annak, kik tulajdonképen a testület, tehát az iparügyek iránt komolyan, tettel és lélekkel érdeklődnek.

Mily semmibe vévése már magában az is az ipartestületek alakulásakor kiadott jelszónak: „egyesült erővel“, midőn az ipartestület kebelén kívül egy másik olvasókör fentartásával az iparosokat társadalmi uton is egymástól elkülönítik.

De kiinduló helye ezen külön fentartott olvasókör annak, a midőn a testület vezetősége által tett indítványok keresztülvitelének megakadályozásáról van szó; teszik pedig ezt elvből és nem meggyőződésből; kiadják a jelszót a leszavazásra, csak azért, hogy megghusítsák, avagy megnehezítsék a vezetőség álláspontját.

Annyival sajnosabb ezen körülmény, mivel ezen külön olvasókörnek hangadói az intelligens és értelmesebb iparosok közül valók, kik ha tehetségöket helyesen, azaz a testület vezetőivel karöltve juttatnák érvényre, mily előnyére válnék ez az össziparosságra!

Az ipartestület 1901-ben hazat vett a kincstártól 10 évi 2000 koronás kamatnélküli részletfizetés mellett, mely vétel — eltekintve a kedvező fizetési feltételektől — oly előnyös volt, hogy azt, ugyszólván, mint a kormány által nyújtott segély egy nemének lehet minősíteni.

Ezen házban van most a testület hivatalos helyisége, a betegsegélyző pénztár, olvasókör, segédek olvasóköre, külön nagy tanácskozó-terem, szálló és a szolga lakása, az udvaron külön tekéző; nyilvánvaló tehát, hogy ezen ház igen alkalmas a testület és az iparosok igényei kielégítésére, melyet így együvé terelni csak nagy házbér mellett lehetne míg így az ezen czímen történendő kiadás egy oly befektetés, melyért az utókor hálijára érdemes az a vezetőség, mely magát az e körüli nehézségeken túltenni igyekszik.

Hogy a testület vezetősége ezen igényeket oly tagsági díj mellett, melyet akkor is szedett, a midőn csupán bérelt hivatalos helyisége volt napi két órára, nem teljesítheti, igen természetes, így tehát mindenki tiszta lelkiismerettel megszavazhatja azon indítványt, mely a tagsági díjnak 4 koronára történendő felemelését célozza, annál

is inkább, mert a költségelőirányzatban mintegy 1000 koronányi összegre nincs fedezet, fedezetről pedig gondoskodni kell; a testületnek más jövedelmi forrása nincs, tehát másképp magán nem is segíthet, mint a tagsági díjnak oly összegre való fölemelésével, mely még távol áll attól, melyet hazánk több ipartestületeinél szednek. Hogy miért kell ezen indítvány ellen már ma ellenmozgalmat kifejtteni és éppen azok által, kik tulajdonképen egy külön körnek fentartásásem tartják az iparosságra megterhelhetőnek és nem egy iparost juttatnak azon kényelmetlen helyzetbe, hogy az ottani tagság elől sem térhet ki. Lévéen pedig ott a tagsági díj 4 korona évenként, tehát ugyanannyi, mint a mennyire a testület vezetősége szükségét formál, de mennyiért a testület nemcsak egy sokkal kényelmesebb olvasókört tart fenn, hanem az egész kezelésre is elegendő.

Nem félttem én ezen indokolt indítványt a leszavazástól, csak azt sajnálom, hogy esetleg sikerül az elnökség elé — melynél fáradhatatlanabbat és a közügyekért lelkesülőbbet nem lehet elképzelni — nehézségeket gördíteni.

Egy makói iparos.

Amerikai levél egy makói iparoshoz.

Hegyri Antal volt csongrádi plebánoshoz fordult tanácsért egy makói iparos, a mennyiben Amerikába szeretne kivándorolni.

A felelet így hangzik:

Fairport-Harborn, Ohio, 1903. febr. 17.

Igen tisztelt Honfitárs!

Ez évi január 26-án kelt sorai itt, e messze idegenben csak tegnap este jutottak el kezeimhez, mert a téli időben, a viharok miatt, igen nehéz a közlekedés Európa és Amerika közt a tengeren. Tudakozódásaira annyit mondhatok, hogy ügyes, értelmes és józan életű ember minden időben kaphat munkát ezen Egyesült-Államokban, mert itt annyi és oly óriási gyárak vannak, amennyi egész Európába együttvéve nincsen. De sok függ a szerencsétől és az angol nyelv ismeretétől. Az ön mesterségével itt nem lehetne boldogulni, mert a munkások közül itt csak a bányászok, gyári és dohmunkások keresztek. Az iparosok közül a gépészek, géplakatosok és kovácsok. Az uri osztályból könnyen álláshoz jutnak a papok és orvosok. Más intelligens ember azonban nem bír álláshoz jutni az angol nyelv ismerete nélkül, ha csak gyárimunkássá nem lesz. Ha komoly szándéka van Amerikába jönni, akkor előbb csak maga jöjjön ki egyedül, feleségének és gyermekeinek hátrahagyása mellett. Mesterségénél fogva, ha kivált megtanulná az angol nyelvet, vasgyárakban vagy, gépgyárakban, mint vasmunkás kaphatna alkalmazást. Eleinte persze nem igen adnak csak 60—70 cent (2—3 korona) napbért, de ha belejönne a munkába, keresethetne 3—4 dollár napibért is. Egy dollár 5 korona értéknek felel meg.

Vasmunkásokra szükség van Pensilvânia államban Pittsburg környékén. Ohio államban pedig Joungston és Cleveland városokban, hol igen sok vasgyár van. Pénz nélkül azonban nem tanácsos elindulni, mert nagy nyomornak néz eléje és kivan téve annak a veszélynek, hogy aki New-Yorkban pénz nélkül találatik, nem engedik partra szállani, hanem vissza toloncolják hazájába. Az ügynökök tudtommal nem szoktak ingye-

nes szállításokat eszközölni, sőt megfizettetik magukat a kivándorlók által. Akik pedig egyszer körmeik közé kerülnek, rabszolgákká lesznek és kifosztják őket keresményükből. Utiköltségre kell legkevesebb 150 frt. Meg hozzon magával élelmiszert, sonkát, szalámit, vagy szalonnát és kenyeret, mert másképp nagyon sokat koplal a tengeren, amennyiben a III. osztályú utasok igen rossz ellátásban részesülnek. A kivándorláshoz utlevél okvetlenül szükséges, melyet rendőrkapitányság által kell megszerezni, vagy pedig a polgármester által.

Tengerparti városban ne telepedjék le, mert sokkal könnyebb Amerika legbelsejében munkát kapni, mint a tengerparton. Itt Fairportban a magyar nép doch-munkával foglalkozik, t. i. a kikötőben a vaskövet rakják át szakmányban a hajókról a vasuti kocsikba, ezzel a munkával 6—7 dollár napibért megkeresnek, de ez nehéz munka és még nehezebb egy-egy ilyen doch-kompaniába munkavezető útján bejutni.

Egyébként szívélyes üdvözlettel vagyok honfitársai

Hegyi Antal, fairporti plébános.

Sok igazat mond Hegyi soraiban, és csatlakozunk azon nézetéhez, hogy *szorgalom és takarékoság mellett* nem kell Amerikába vitorlázni.

H I R E K.

— **A szegedi kerületi betegsegélyzőpénztár** tizedik évi rendes közgyűlését f. évi márczius 22-én délelőtt 9^{1/2} órakor fogja a városi székhelyű bizottsági termében megtartani. A közgyűlés tárgyai: 1. Az igazgatóság évi jelentése és a jegyzőkönyv hitelesítésére két közgyűlési tag kiküldése. 2. A zárszámadás előterjesztése. 3. A felügyelő bizottság jelentése és a felmentvény megadása iránti határozathozatal. 4. Netaláni indítványok. 5. A felügyelő bizottság (2 munkaadó és 4 alkalmazott) megválasztása. 6. Választott bíróságba munkaadókból 2 rendes s 1 póttagnak, alkalmazottakból pedig 4 rendes és 2 póttagnak megválasztása. Azon esetben, ha a márczius 22-én tartandó közgyűlés nem lenne határozatképes, úgy az minden további *értesítés vagy meghívás* mellőzésével, a következő vasárnap, azaz márczius 29-én lesz megtartva.

— **Ipartestületek az országos ipartestületi szövetségről.** Egy vidéki ipartestület szószerint a következőkben értesíti lapunkat: „Tisztelettel értesitem, hogy a i ipartestület az országos ipartestületi szövetségbe be nem lép, mert egy haszontalan hizlalda részére pénze nincs.“ — Továbbá „A löcsei ipartestület kimondotta, hogy az országos ipartestületi szövetségbe, melyet céltalanának tart, nem lép be.“

— **A hol a vasárnapi munkaszünetre ügyelnek.** A szatmári főkapitány helyettese igen jó lelkű ember lehet, nem büntet mindjárt, hanem int. Ugyanis a következő körözüvényt bocsájtotta ki az érdekeltekhez: „Közelebb tartott vasárnap délutáni vizsgálatom alkalmával arról győződtem meg, hogy a nagyobb kereskedők bezárt ajtók mellett alkalmazottjaikat vasárnap egész nap foglalkoztatják. Azóta az alkalmazottak részéről hozzám névtelen kérelem is intéz-

tett a vasárnapi munkaszünet megtartása iránt. Ezek a körülmények indítanak arra, hogy nevek felemlítése nélkül felhívjam e város kereskedőit általánosságban, hogy a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvény intézkedéseit megtartsák; annak megtartását ellenőrizni fogom s a most utoljára történt figyelmeztetésem után előforduló törvényszegések megtorlása iránt esetről-esetre megteszem a szükséges intézkedéseket.“

— **A szegedi magy. kir. állami fa- és fémpári szakiskola ifjúsági „önképző köre“** 1903. évi márczius hó 15-én, vasárnap d. e. 9 és fél órakor a 3. sz. tanteremben hazafias ünnepélyt rendez. Külön meghívók is bocsájtattak ki.

— **Követésre méltó hatósági intézkedés.** Egy felmerült esethől a főváros tanácsa utasította jogi osztályát, hogy egy bécsi szabó cégnek a fővárosi cégek rovására üzött terjeszkedésének megakadályozása iránt az országos iparegyesülettel és kereskedelmi és iparkamarával karöltve keressen módot: mert vannak a fővárosban olyan cégek, melyek csak a látszat kedvéért nyitnak ott üzletet egy-két munkással, a vállalat megrendeléseit valamint a raktáron levő kész cikkeket azonban Bécsből hozzák.

— **Zsolnai hírek.** A pozsonyi keresk. és iparkamara a *zsolnai kiállítás* részére 1000 k. segélyt szavazott meg. — Az ipartestület f. hó 15-én, d. u. 2 órakor a városháza termében tartja rendes közgyűlését. Határozatképtelenség esetén a közgyűlés 22-én fog megtartatni.

— **A zsolnai iparkiallítás** végrehajtó bizottsága közé teszi, hogy a kiállítás 1903. évi *augusztus hó 1-én* nyílik meg. A bejelentési vég-határidő pedig *folgó hó 15-ig* tart.

— **Helyes nézet.** A budapesti magyar kereskedelmi csarnok 33-ik évi közgyűlésén meglepetést keltett haraszi Jellinek Henrik elnöki beszédének az a része, a melyben a „kis embereket“ vette védelmébe. Szavai szerint *erős és fejlődött főváros* képezi előfeltételét a magyar ipar és kereskedelem fejlődésének. — A munkások és az ipar érdekeinek szempontjából az építési tevékenység a legnagyobb fontossággal bír. Ez azonban most teljesen szünetel. — Nagyon sajnós, ugymond, hogy nálunk az építészet terén megfelelő intézkedésekkel nem találkozunk. A társadalom nálunk ingyen tejet és kenyeret ad az inséges munkásoknak. *Ez nem kielégítő intézkedés, mert a népnek nem alamizna kell, hanem foglalkozás.*

— **Nem értjük.** A kereskedelmi miniszter valamennyi kamarát értesítette arról, hogy a vidéken is óhajt munkaközvetítő intézeteket létesíteni. — Mindenhol örömmel fogadták ezen, az iparossegédek és mesterek közös érdekeit előmozdítani célzó ujtást. *Nagyváradi kamari jelentéséből azonban arról győződünk meg, hogy ott e kérdés felett egyszerűen napirendre tértek.* Nem tudjuk, mi képezi hátterét ezen határozatnak

s így nem is szólhatunk az ügghöz, csak feljegyezzük a tényt, mint egy előttünk érthetetlen rejtélyt, melyre talán még visszatérünk.

— **Brassó.** A husvétkor rendezendő kerületi tanoncz és segéd munkások iparkiállításához eddig 400-at meghaladóan jelentkeztek. A kiállítás igen érdekesnek ígérkezik, a mennyiben részt vesznek azon a kerületi szakiskolák és ipari tanműhelyek is. A kamara és a brassói ipartestület vállvetten fáradozik rajta, hogy a kiállítók munkái legnagyobb gonddal bíraltassanak meg és méltó jutalmakban részesüljenek.

— **A szegedi ipartestület,** mint rendező, a hónap 10-én tartotta meg ülését, a midőn az új előljárók vezetése alatt megalakultak a különféle bizottságok.

Ipartestületi jegyző felolvasta az alakulóban lévő hitel- és árucarnok ügyében vett kereskedelmi és iparkamarai átiratot, a melyben értesíti az érdekelteket, hogy a központi hitelszövetkezet hajlandó megalakítani a szegedi hitel- és árucarnokot, de nem veszi meg a tagok készítményeit, hanem csak mind bizományi árut tekinti és a beraktározott áru értékének kétharmadrészeig hitelt nyújt. A központi hitelszövetkezet tudatja azt is, hogy senki sem jegyezhet husz résznél többet. Ezek után megbízott az elnökség a további lépések megtételére. — Megszavaztatott a munkaközvetítő intézetnek felállításához kért hozzájárulás és apróbb ügyek elintézése után határozatba ment, miszerint Kalmár István elhalt ipartestületi elnöknek olajfestményü arczképét e hó 22-én fogja méltó ünnepléssel leleplezni.

— **A szegedi iparostanoncz-iskola** 1903. évi márczius hó 15-én, a magyar nemzet újraébredésének 55-ik évfordulója emlékére iskolai ünnepséget rendez, melyre az érdeklődő közönséget szívesen látja az igazgatóság.

— **Szatmári hírek.** Az iparos ifjusági „Otthon“ legközelebbi választmányi ülésén ismét szóba került az iparos körök egyesítése s megkerestették az „Iparos olvasókör“ választmánya, hogy a mindkét részről kiküldendő bizottság készítse elő az egyesülés feltételeit. Szatmárt a hol ipartestületet még létesíteni nem tudtak, hol az iparosok szétagoltságukban s apróbb társulataikban iparuk fejlesztésére elég erőt feltüntetni nem tudnak, bizony nagyon kívánatos, hogy eléggé magukra hagyott mostoha ügyüket egyesült erővel szolgálják. — Az iparos tanulók jutalmazására a szatmári takarékpénztár s a szatmári Termény és hitelbank igazgatósága 20—20 koronát, a Gazdasági és iparbank pedig 10 koronát adományozott mult évi nyerevényéből.

— **A szerencsi ipartestület** e hó 1-én tartotta meg elnökválasztó ülését. A szavazatok számaránya a Bachledovszky János javára esett. Jegyzővé pedig Pfister Gyulát választották meg.

— **A Szegedi Iparos Ifjak Közművelődési Egylete** f. hó 14-én este a következő műsorral társasvacsorával egybekötött hazafias estélyt rendez: 1. Megnyitó beszéd, tartja Fírbás Nándor iparisk. igazgató, egyl. alelnök. 2. Márczius 15. Szalay R.-tól, szavalja Bokor Ilonka k. a. 3. Talpra magyar! Petőfi Sándortól, szavalja Farkas Ferencz. 4. Alkalmi felolvasás, tartja Szmolány Nándor felső keresk. isk. tanár, egyleti titkár. 5. 1848. Petőfi Sándortól, szavalja Tuksa Juliska k. a. 6. Erkel Ferencz, nyitány a Hunyadi László cz. operából, előadják Paral Margit k. a. és Paral Ernő. 7. Záróbeszéd, tartja Üveges Lőrincz vig. elnök. Vacsora után szavalnak: Üveges Lőrincz, Mi a haza? Ábrányi Emiltől. Nagypál Sándor, Élet vagy halál, Petőfi Sándortól.

— **Sztipán István.** Egy egyszerű név ez, melynek viselője nem mágnás, nem főúr, nem országos képviselő, nem is született nemes, de mégis az: egy nemes iparos, a kin nem győzünk csodálkozni. Sztipán István ugyanis egy bádogosmester, egy mester, ki ezen elnevezést a szó szoros értelmében meg is érdemli, mert iparának üzése mellett, fáradságot és pénzt áldoz szaktársainak felvilágosítására, szakbeli kiképzésére és tetemes anyagi áldozatok árán immár negyedik éve, oktatja társait [szakszerű magyarázataival és az általa kiadott „Bádogos szaklap“-hoz csatolt rajzaival. Sok ilyen iparost hazánknak és ellenségeink számlálhatlan sokasága hiába fog ellenünk ármánykodni. A lap havonként 2-szer jelenik meg Budapesten és ára egész évre 4 korona.

— **A budapesti (ipari) munkaközvetítő intézetnél** az e heti kimutatás szerint 5851 munkás keres foglalkozást, kik között majdnem minden iparág képviselve van; hiányzik azonban és munkát kaphat helyben: 4 szifonfejcsiszoló; vidéken: 25 bognár, 3 faesztérgályos, 8 faesztérgályos eresztőcsap munkára, 2 takács, 3 kékfestő takaró, 3 kötélgyártó, 1 kötszerész, 3 órás, 1 mézeskalácsos, 8 kefekötő, 1 fuvóhangszer készítő, 2 előhengerelő, 2 forrasztó olvasztó kemenczéhez, 4 tűzikovács rugóskocsi munkára; külföldre: 1 borotva homoru köszörűs, 2 kalapos, 3 csizmadia, 24 szabó, 5 magyar-szabó, 2 angol női szabó. Keresnek továbbá: 6 fehérnemű vasalónőt, könyvkötő nőt, vendéglői minden es leányt, harisnyakötőnőt, fehérnemű varrónőt, fémciszoló nőt, női szabónőt, férfi-szabósághoz kézi leányokat; vidékre 1 cipőtűző nőt, Inasfiukat felvesznek: asztalos, bádogos, cipész, fényező, fa- és műesztérgályos, kárpitos, könyvkötő, lakatos, fényképész, férfi- és női szabómesterek, kereskedők, nyomdák és gyárak. — Tanuló leányokat pedig: művirágkészítők, kalaposok, nyomdák és gyárak. Jelentkezni kell az intézetben VIII. k., József-körut 36. sz. a.

— **Seelenfreund Salamon** rövid idő óta Szegeden letelepedett fiatal vésnöknek mai számunkban közölt hirdetésnyére a midőn felhívjuk olvasóinknak figyelmét, kötelességünknek ismerjük ezen ügyes és törekvő iparostársunkat a nagyközönség részéről támogatásra ajánlani.

Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Kérdések és feleletek.

Kérdések.

16. sz. Mély tisztelettel kérem, sziveskedjék becses lapjában a következőkről felvilágosítani:

1. Hogy az ipartestületi pénztár megalakítható-e, ha nincs 200 kötelezett tagja, de a hiányzó rész önként belép az önálló iparosokból?

2. Mielőtt ezt tennék, vagyis tehetnék, tanácsosnak tartja-e, hogy akként váljunk el a pénztártól, hogy a tőlünk követelt 20 percentet a bevételből a pénztárnak juttassuk, mert többen már erre is készek, de más rész meg nem javasolja.

3. Hol alakult legújabbán testületi betegsegélyző pénztár, a melyik szintén kerületi betegsegélyzőbe tartozott? (Ott szeretnénk utbaigazítást kérni az alakulás módoszatairól s ott szerezni be az alapszabályokat.)

4. Az ipartestület hova tegyen lépéseket arra nézve, hogy a község területén a házalást megakadályozza?

5. A helybeli országos vásárokon felsőbb hatósági felhatalmazás nélkül lehet-e joga az ipartestületnek az iparigazolványok előmutatását követelni s a kinek nincs, azt a vásárról eltiltani, illetve bepakoltatni?

Csurog, 1903. márczius 4.

Berecz István, ipart. jegyző.

17. sz. Lehet-e egy sódarálót, a melylyel csak időközönként, tavasszal, aprójószág számára darálnak kukoriczát, megadóztatni? Az egész daráló megér talán 20 koronát; keres egy éven át 50, vagy sokat mondva 60 kiló kukoriczát. De így van ez már 30 év óta. — Most bejelentette ezt a malomtulajdonos a pénzügyigazgatóságnál és már kihallgatás is volt ebben az ügyben. — Lehet-e egy ilyen sódarálót, illetve ennek tulajdonosát megadózni? Kevermes, 1903. márczius 10.

Pintér István.

18. sz. Ki ismer egy oly halotti egyletet, a mely tagjainak 2000 koronát biztosít? Hol létezik egy ilyen? Hány tagja van? Szabályosan kifizetik-e kedvezményezettnek a részére biztosított járulék? Mióta áll fenn az egylet? Kaphatnék-e egy alapszabályt? Köszönettel venném felvilágosítását „A Mi Lapunk“ útján. *Kilvein L.*

19. sz. Tisztelt Szerkesztő Úr! Legyen szives nekem megüzenni, hogy egy közönséges 19 billentyűs harmonikában meg van-e a szüksége

czisz, fisz, disz stb. (szükséges) félhangok, vagy egészen külön kell megrendelni, hogy egy operaképes harmonikát kapjunk. És egy ilyen harmonikához miféle hangszerre irt zenedarab a legalkalmasabb. Tisztelője Franciszti István, H.-M.-Vásárhely, VI. ker. Buvár-utca 25.

Feleletek.

16. számhoz. 1. Nem. Mert az 1891. évi XIV. törvénycikk 63. §-a szerint csak azon ipartestület alakíthat betegsegélyző pénztárt, melynek önálló tagjainál összesen 200-nál több munkás (segéd és tanoncz) van foglalkoztatva. Tehát a munkások hiányzó létszámát a testület önálló tagjainak önkéntes belépése által pótolni nem lehet, ez természetes is, mert ezek nem lévén kötelezett tagjai a pénztárnak, a megalakulás után, mint önkéntes tagok, megint kiléphetnének, mi által a létszám minimumához fűzött cél illuzoriussá válnék. 2. Nem. Mert ha joguk van külön pénztár alakítására, akkor nem tartoznak a létezőnek semmi hozzájárulással. 3. Igen, Debreczenben. 4. Az ipartestület csak kezdeményezési joggal bír: az illető községnek kell kérelmezni a megye törvényhatóságánál, mely a község területére nézve szabályrendeletet alkothat. 5. Általános rendelet van arról, hogy az országos vásárokon iparosok csak iparigazolvány alapján vehetnek részt. Az ipartestület, melynek végrehajtó joga nincsen, nem követelheti senkitől az iparigazolvány felmutatását; hanem megkövetelheti a helyi hatóságtól, hogy a rendeletet végrehajtván, minden vásározótól követelje az iparigazolvány felmutatását.

17. számhoz. Ha a dolog úgy áll, a mint előadja, nem hisszük, hogy az igazgatóság e miatt adóval róná meg; de ha *iparszerűleg* foglalkozik a darálással, úgy, bizony kell adót fizetnie, mert minden iparszerű kereset adótárgyat képez.

19. számhoz. A kérdés lapunk keretébe nem tartozik s nincs is kellő szakszerűséggel föltéve; ennek daczára, megkísértjük arra a feleletet megadni a következőkben: oly harmonikákat egyáltalában nem készítenek, mely különböző nemű félhangokkal van ellátva; minden egyes harmonika csak egynemű (cis, fis, dis stb) félhanggal bír, de ezek valamennyiének együtt egy hangszeren, semmi célja sem lehet. Egy hangversenyképes harmonika legyen legalább is háromsoros: (chromaticus) ez alkalmas minden zenedarab tökéletes eljátszására.

M u n k a.

A kinek szabómunkásra van szüksége, az bizalommal forduljon a „*Szabósegédek Szak-egylete*“-hez, Budapest, Dob-utca 84. szám, a hol díjtalanul eszközöltetnek a közvetítések.

Országos vásárok.

Márczius 16. Szerb- és Német-Csanád, N.-Szaláncz, Tarcsa (Mosonm.)

Márczius 17. Kis-Várda, Kubin (Temesm.)

Márczius 18. Bánréve (Gömörm.), Bolkács, Gács (Nógrádm.), Kis-Zombor (Torontál), Sütő, Uzon

Márczius 19. Ada (Bácsm.), Alsó-Domboru (Zalam.), Apátfalva (Borsodm.), Apcz (Hevesm.), Babocsa (Somogy-megye), Bártfa, Báltaszék, Becsehely (Zalam.), Boleráz, Böhönye, Csenger, Csik-Szt-Domokos, Cziffer, Egerbegy (Torda-Aranyosm.), Egervár, Erdő-Szt-György, Fekete-Ardó, Félegyháza, Garamszőlős, Gödre, Göröcsön (Szilágym.), Hajdu-Nánás, Jánosháza, Kanak, Káptalan, Tóti (Zalam.), Kapuvár, Károlyfalva, Kis-Ujszállás, Lelesz, Liszka, Magasfalu, Magyar-Gyerő, Monostor, Mártonfelke, Mátészalka, Mezőkövesd, Miklóstelke, Monyorókerék, N.-Apold, N.-Maros, N.-Rőcze, Nádásd (Baranyam.), Ónod, Palocsa, Parajd, Püspök-Ladány, Rózsahegy, Siklós, Stridó, Szárcsa, Szatmár-Németi, Szt-Benedek, (Barsm.), Szt-János (Mosonm.), Szolyva, N.-Bisztra (Beregm.), Torpa (Beregm.), Torna, Torontál-Vásárhely, Ubrezs (Ungm.), Uj-Lak (Nyitram.), Vajda-Kamarás, Váralja (Krasnahorka), Vittencz, Zircz, Zsombolya, Krapina, Otok, Samobor.

Márczius 21. Apáti (Zalam.), Berzova, Bilak, Dolova, Nemes-Vid, Orlát (Szebenm.), Rum (Vasm.), Szent-Péter (Vasm.), Szőlős-Győrök, Bród.

Márczius 22. Földvár (Bácsm.), Széplak (Vasm.) Szinna (Zemplénm.)

Márczius 24. Békés, Bodzás-Ujlak, Böös, Delta, Kápolnás (Krassóm.), Kercseliget, Siófok, Szuha (Pozsony-megye), Tisza-Földvár (Jázm.), Tisza-Földvár (Bácsm.), Tokaj, Ujlak (Zemplénm.)

Márczius 25. Bükösd (Baranyam.), Dunaföldvár, Felső-Vadász, Földvár (Brassóm.), Galgóc, Hajós, Halas, Jászberény, Martonvásár, Miske, Módos (Torontálmegye), Nyirbátor, Orovicza, Perbete (Komáromm.), Szászvár, Szendrő, Szobráncz, Török-Becse, Zsarnócza.

Márczius 26. Battyánfalva (Vasm.), Billéd, Kaposvár, Marczali, Rakintsán (Vasm.), Zenta, Zsigárd (Pozsonym.), Ivancz, Kaproncza, Vacin.

Vásár áthelyezések.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy a Szabolcs vármegye területéhez tartozó Rakamaz községben a folyó évi április hó 25-ére eső orsz. vásár ez évben kivételesen folyó évi április hó 20-án, az Arad vármegye területéhez tartozó Taucz községben az április hó 1-ső és augusztus hó utolsó vasárnapját megelőző szombati napra eső országos vásárok ezentul állandóan április hó harmadik és szeptember hó első hétfőjén tartassék meg.

Pót-vásár.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy a Máramaros vármegye területéhez tartozó Akna-Sugatag községben a folyó évi április hó 20. és 21-ére esett, de elmaradt országos vásár helyett folyó évi április hó 27. és 28-án pótvásár tartassék.

Szerkesztői üzenetek.

(Valamennyi olvasónknak szívélyes üdvözlötünk.)

Kilvein Lőrincz. A mit most tudat velünk egész más értelem, mint előző levele. Felvettük kérdését az illető rovat alá, ha kapunk feleletet, tudatni fogjuk azt.

Gelléri Mór orsz. iparegy. igazgató *Bpsten.* Köszönjük lekötőelő előzékenységét. Felhívjuk szives figyelmét „Csalásra csábító“ feliratu közleményünkre.

Löwenbach Bertalan Makó. Bizony későn jött, más anyagot kellett kihagynunk miatta. Köszönjük.

„Csalásra csábító“ közleményt érdeklő nyugodt lehet, mi nem ijedünk meg árnyékunktól. Jövő héten folytatjuk.

Küss József B.-Csaba. Becses sorait lapunk zárta után vettük. Köszönjük. Felhasználjuk. Lelkesedése lapunk iránt érdemen felüli.

Előfizetések elismerése:

Richter Ferencz Szabadka, Kirchenmayer Antal Szeged, Ipartestület Sár-Szt.-Lőrincz, Fehér Imre Orosháza, Ognyanovits Illés B.-Szt.-Tamás, Ábrahám József H.-M.-Vásárhely, Tóth Gábor Nagy-Kőrös, Fodor N István H.-M.-Vásárhely, Ipartestület Temerin.

Kérjük olvasóinkat, kérdezősködések vagy megrendeléseknél, „A Mi Lapunkra“ hivatkozni leveleikben.

Fűtő - anyagok

legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása

Schlésinger Mór

tűzifa- és szén-kereskedésében
Szegeden Párisi-körut 35.

Telefon 146. szám.

Ajánlok szobafűtéshez legjobb minőségű Karolinbányai porosz szalon-szenet, légszecs-pirszenet és legjobb minőségű hazai petroszényi koczka-szenet. — Kereskedők és iparosok figyelmét különösen felhívom a tisztán kezelt fa-szenemre.

Tűzifa felaprítva is megrendelhető, mit házhoz szállítok.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásért kezeskedem.

Olvassuk!

Fontos!

Nélkülözhetlen háztartási, ipari és gazdaság. cikkek!

KIZÁROLAG HAZAI GYÁRTMÁNYU

legszoilidabb kivitelu kefeárukat a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

Ifj. Vajda Sámuel

kefeárugyár nagybani raktárában

SZEGEDEN, Vár-utca 1. szám.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen utánvét mellett eszközölkötnék.

Árjegyzék

kivánatra

ingyen

és bérmentve.

Pály Testvérek

vasöntöde és gépgyára

Szegeden, Kálvária-utca.

Gyárt:

Borsajtókat.

Felvonó darut.

ELVÁLLAL:

Gépjavitásokat, új gépek és gép-részek, vasöntvények készítését. Szij- és fogaskerekek, tengők, csapágyak-, gőzmalom-, téglagyár- és kendergyár berendezéseket.

A legfinomabb petroleum-minőségek
 kaphatók
 a Szegedi Petroleum-Csarnokban
 Maros-utca 9. szám alatt.

A legkisebb mennyiség is (4 litertől kezdve) házhoz szállítatik.

KUNITZER JENŐ
 ortopéd és különlegességi cipész-üzlete
 SZEGEDEN, Kossuth a-jos-sugárut,
 szemben a Csikós-féle söresarnokkal.
 Kitérő munkámmal a legkényesebb igénye-
 ket is legjobban kielégítem. Erzékeny lábak-
 nál felette nagy gondot fordítok.
 Gyors, pontos, gondos és olcsó munkát
 igérve, kérem becses rendeléseit.

Asztalosok és
 butorgyárosok
 figyelmébe.

A legszebb kivitelű
 sárga- és vörösréz
BUTORVASALÁST

készíti
SEELNFREUND S.
 butorvasalás készítő,
 véső-mester.
 SZEGED, Valéria-tér 9. sz.

MUNKAKÖNYVEK legjobb kivitelben,
 legolcsóbban kaphatók
Traub B. és Társa
 könyvnyomdájában SZEGEDEN.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

Brausweller János
 Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan
 szab. chronometer- és műórák, főtárlalója
 a remontoir ingaóráknak
 stb. stb.

**ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
 RÉSZLETFIZETÉSRE**

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltnék.

ELSŐ MAGYAR
MALOM- ÉS SZERSZÁM-GÉPGYÁR

törv. bejegyzett cég

Tóth Sándor Kaposvárrott

gyárt és szállít:

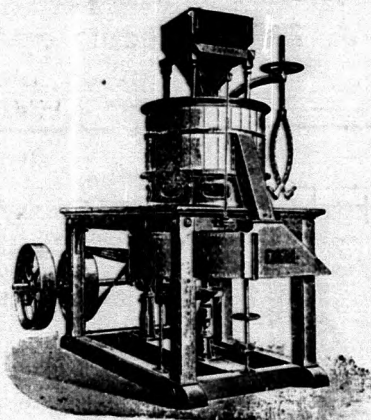
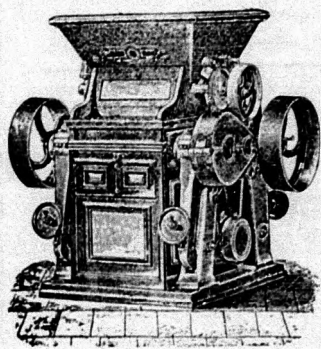
teljes malom- és gyárberendezéseket,
 vas- és fém-géprészeket

minta és rajzok után.

Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

LEGKEDVEZŐBB FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Gyors és pontos kiszolgálás jótállással.

Országos műfestészeti, iparművészeti intézet.

Főt. papságnak bíboros hercegprímás Ó Eminenciájára, 67.698. sz. a. és Tolnai Festetich Tasziló gr. ur. ó nagymélt. által ajánlva. Az oktatást ó nagymélt. Császka Gy. kalocsai érsek ur. nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és mûmárványozóktól nyertem.

Számos elismerő nyilatkozat.

!!!Pártoljuk a magyar iparművészetet!!!

Templomfestés stíl szerint. Gipsz-márvány (stucco). Oltárképek, oltár-építés és márványozások. Tervek, rajzok készítése, nagyítása. Toronykereszt aranyozások állvány nélkül.

Olajba festett oltárképek festése művészi kivitelben, bámulatos olesón.

1 kép 240 cm. m. 140 cm. széles 80-120 frtig
1 " 180 " " 120 " " 50-80 "
1 " 83 " " 55 " " 25-58 "
Szegényebb községek 25% engedményben részesülnek.

Legújabb találmányom **nedves falaknak szárazzá tétele** festés által. grundolás felesleges, hulladékok nem léteznek a

magyar uj enyv néel,

amely kizárólag csak nálam kapható. — **100 kilo 25 kor.,** úgy, hogy meghigitva egy kiló enyv **csak 4 fillérbe** kerül. De a festőnek azáltal is nagy előnyére van, mert oly kész enyvvet kap, amelyet bármily vízzel megkritkíthat, szagtalan, főzni nem kell és sok időn át tartható, mert nincs romlásnak kitéve.

BÁTORI (BLASKOVITS) MIHÁLY, műfestész,
Szabadka, VII. ker., Erdő-utca 66. sz.

Törlesztéses kölcsön.

Városi bér- és lakházakra, telkekre, mezőgazdasági birtokokra, sőt még csak építkezés alatt levő bérházakra is a létező

legolcsóbb
jelzálogi törlesztéses
pénzkölcsön

nyerhető az alábbi évi annuitások mellett: **10 éves kölcsönöknél** 12.82%-ra,
20 éves kölcsönöknél 7.60%-ra,
30 éves kölcsönöknél 6.10%-ra,
40 éves kölcsönöknél 5.40%-ra,
50 éves kölcsönöknél 5%-ra,
mely százalékban úgy a kamat, valamint a törlesztéses hányad már befoglaltatik. Községi tartozások convertáltaknak a legolcsóbb kamatláb mellett. A fél részéről a kölcsön bármikor visszafizethető.

Pongrácz Mihály és társa

bank- és váltóháza

S Z E G E D E N.

BRAUN JÁNOS

első alföldi hangszerkészítő és látszerészeti üzlete

Kárász-utca 7. **S Z E G E D E N.** Kárász-utca 7.

Az eredeti

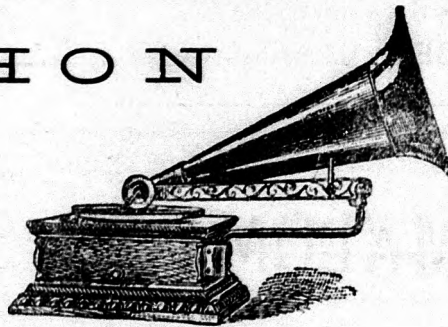
GRAMMOPHON

tulajdonosának élvezetet nyújt,
míg utáztatok csak boszuságot okoznak!

Tisztán és érthetően beszél a világ minden nyelvén, nevet, dalol, zenél. — Visszaadja a világ legkitünőbb szónokok beszédeit és énekesek, valamint egész zenekarok hangjait a leghűbben.

Mivel automatikusan is kapható, pénzbedobással **vendéglősök és kávéházak** részére, szórakoztatás mellett, még jó keresetforrás is.

Eredeti gyári árak.

Árjegyzék, valamint a kapható kotta-(játék)-lapok jegyzéke díjmentesen.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Ajánlja továbbá a legjobb minőségű, saját készítésű

FÚVÓ ÉS VONÓ-HANGSZEREIT

és ezek alkatrészeit, mint: legfinomabb olasz és német **bélhúrokat, vonókat** stb. — Dús raktárt tart mindennemű **hegedűk, gordonkák, gitárok, czipiterák, nagybőgők, tamburák, cimzimbalmok, sipolák (clarinetek), fuvolák, okarinák, harmonikák** és különféle **hangszerek, mindenféle rézfúvók és zenélő automatákból.**

Nagy választék **orrcsüptetők, szemüvegek, táv- és látcsövek, szeaz-, hő- és légsúlymérők, vízmértékek- és rajzoszközökben.**

Egyedüli készítője a megedzett rugékony aczélszemüvegeknek.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nyomatott Traub B. és Társa könyv- és könyvnyomdájában Szegeden.